

КУЛЬТУРА НАРОДІВ 19 СТОЛІТТЯ

Федорів Мілана

РОЗВИТОК ГЕОГРАФІЧНИХ ЗНАНЬ

- У 1820 р. російська морська експедиція, яку очолювали **Тадей Беллінсгаузен** та **Михайло Лазарєв** відкрила новий материк – **Антарктиду**. У середині ХІХ ст. британський місіонер і дослідник **Девід Лівінгстон** дослідив річку Замбезі (в Африці) і відкрив на ній водоспад, який назвав Вікторією на честь англійської королеви. Англієць **Генрі Стенлі** першим серед європейців перетнув Африку зі сходу на захід і відкрив та дослідив басейн річки Конго. У **1860–1861 рр.** англійські дослідники **Роберт Берк і Віллс О'Хара** вперше перетнули Австралію з півдня на північ. Уродженець України Микола Міклухо-Маклай займався дослідженням природи та населення Океанії. Російські учені **Петро Семенов-Тян-Шанський та Микола Пржевальський** були дослідили внутрішні райони Сибіру й Центральної Азії. У 30–40-х рр. ХІХ ст. **Дж. Еверест** уперше визначив висоту найвищої вершини світу Джомолунгми.

Розвиток науки

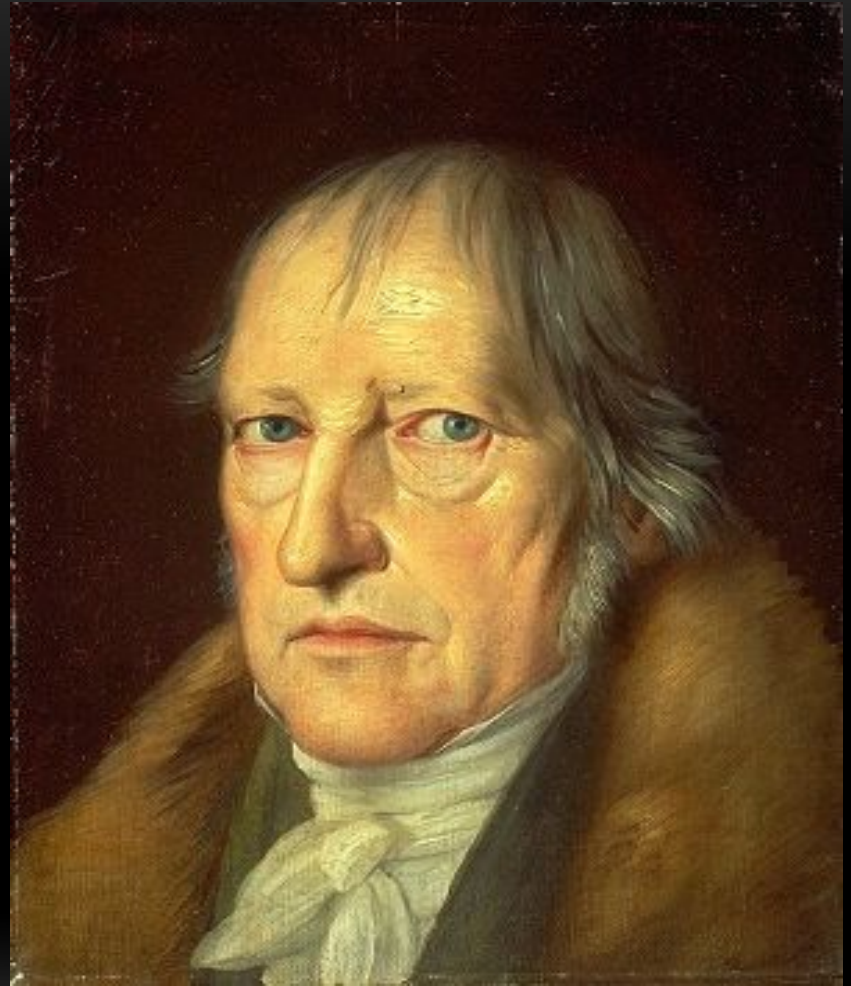

- Друга половина XIX ст. Відомий французький вчений **Луї Пастер** розробив метод теплової обробки для збереження продуктів – **пастеризацію**. В **1869 р.** **Дмитром Менделєєвим** було відкрито періодичну таблицю хімічних елементів – періодичний закон Менделєєва. Визначним відкриттям XIX ст. вважається відкриття **Чарльзом Дарвіном теорії еволюції тваринного й рослинного світу**. У **1859 р.** вчений видав книгу **«Походження видів шляхом природного відбору»**. Дарвін висловив припущення, що людина походить від якогось спільного з мавпою предка. У **1897 р.** англійський фізик **Джозеф Томсон** відкрив першу елементарну частинку – **електрон** що входив до складу атома. Німецький учений **Август Вейсман** та американський учений **Томас Морган** створили основи генетики – науки про передачу спадкових ознак у рослинному й тваринному світі. Російський учений **Іван Павлов** розробив теорію умовних рефлексів. Німецький мікробіолог **Роберт Кох** відкрив збудники туберкульозу (паличка Коха), черевного тифу, дифтериту, сифілісу та винайшли ліки проти цих хвороб.

філософія

Іммануїл Кант (1724–1804) – німецький філософ, родоначальник німецької класичної філософії. У 1747–1755 рр. розробив космогонічну гіпотезу походження Сонячної системи з первинної туманності. У розвиненій з 1770 р. «критичній філософії» І. Кант виступив проти догматизму умоглядної метафізики і скептицизму з дуалістичним ученням про непізнаванні «речі в собі» і пізнаванні явища, що створюють сферу нескінченного можливого досвіду.

Георг Вільгельм Фрідріх Гегель (1770–1831) – німецький філософ створив теорію діалектики. Гегель заперечував феодально-абсолютистський лад у Німеччині. За основу всіх явищ природи й суспільства він брав початок, який визначав як «світовий розум», «світовий дух», «абсолютну ідею». Найкращою формою державного правління філософ вважав конституційну монархію.

література

Йоган Вольфганг Гете (1749–1832) – німецький письменник, основоположник німецької літератури нового часу. Гете вивчав історію культури, природничі науки, вів наукові дослідження. Він заперечував революційне насильство. Сенсація Гете вбачав у свободі людської особистості. Світове визнання письменникові приніс роман «Страждання молодого Вертера» (1774 р.). Філософські ідеї Гете виклав в трагедії «Фауст» (1808–1832 рр.), де автор втілює пошуки сенсу життя.

свободу особистості.

Фрідріх Шіллер (1759–1805) – німецький поет, драматург і теоретик мистецтва Просвітництва. Він вірив у незворотність прогресу та необмежені можливості людини, у її розум, духовні та фізичні сили. Основними причинами перипетій Шіллер вважав зіткнення інтересів окремих особистостей. Відомими його творами є «Марія Стюарт», «орлеанська діва» (1801), «Вільгельм Телль» (1804). В останній роботі він поетизував боротьбу за національну незалежність і

Музика

Людвіг ван Бетховен
(1770–1827). Він створив сонати – «Місячну», «Крейцерову», «Героїчну», знамениту Дев'яту симфонію та ін. Італійський скрипаль і

Значний вплив на формування музики нової доби справив німецький композитор композитор **Нікколо Паганіні** (1782–1840) був одним з основоположників музичного романтизму. Ще одним відомим італійським композитором був

Протяжно
Одна

Ой вер_ бо, вер_ бо, су_ ха_ я
вер_ бо, чом роз_ лус_ ти_ ла гл_ ля?

Двоє

Ту_ га на сер_ ці, ту_ га на
мо_ ві: мо_ го ми_ ло_ го не_ ма.

A musical score for a vocal piece. It consists of four staves of music. The first two staves are for a single voice (labeled 'Одна') and the last two are for two voices (labeled 'Двоє'). The lyrics are in Ukrainian. The music is in a major key with a treble clef and a 4/4 time signature. The lyrics are: 'Ой вер_ бо, вер_ бо, су_ ха_ я / вер_ бо, чом роз_ лус_ ти_ ла гл_ ля? / Ту_ га на сер_ ці, ту_ га на / мо_ ві: мо_ го ми_ ло_ го не_ ма.'

Джузеппе Верді
(1813–1901). Здобули визнання такі його твори, як «Трубадур», «Травіата», «Аїда».

